

Wetsadvies concept wetsvoorstel tot wijziging van de wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ)

Dit document bevat de alternatieve tekst van het origineel. Dit document is bedoeld voor mensen met een visuele beperking, zoals slechtzienden en blinden.

Brief aan de staatssecretaris van Financiën
ir. E.D. Wiebes MBA
Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG

Datum: 5 oktober 2016
e-mail voorlichting@rechtspraak.nl
telefoonnummer 088-361 33 17

Inhoud van de brief

Geachte heer Wiebes,

Bij brief van 13 juni 2016, ontvangen op 14 juli 2016, kenmerk 2016-0000095449, verzocht u de Raad voor de rechtspraak (de 'Raad') advies uit te brengen inzake het concept wetsvoorstel tot wijziging van de wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ) (het 'Wetsvoorstel').

Het Wetsvoorstel

Door het bredere gebruik van de WOZ-waarde¹ neemt ook de omvang van de groep belanghebbenden toe. Deze belanghebbenden hoeven niet noodzakelijkerwijs dezelfde belangen te hebben. In de huidige wetgeving is de rechtsbescherming van de verschillende belanghebbenden nog niet adequaat geregeld.

Met het Wetsvoorstel wordt beoogd een oplossing te bieden voor de rechtsbescherming ten aanzien van het tegengesteld belang dat er kan ontstaan tussen belanghebbenden in de Wet WOZ.

¹ Zo mag de WOZ-waarde gebruikt worden in het kader van bestrijding van de vastgoedcriminaliteit en in het kader van het woningwaarderingstelsel.

Na overleg met de gerechten, adviseert de Raad als volgt.²

Advies

Belanghebbende

In het Wetsvoorstel is ervoor gekozen om uitsluitend degenen aan wie een beschikking is toegezonden voor de toepassing van de Wet WOZ als belanghebbenden aan te merken. Het ontvangen van een beschikking is noodzakelijk om toegang tot de rechtsgang te hebben. Omdat niet alle mogelijke belanghebbenden bekend zijn bij de gemeente, voorziet het Wetsvoorstel in een vangnetbepaling (zie hieronder). Deze keuze wordt ingegeven vanuit de wens tot - kort gezegd - stroomlijning van procedures.

In zijn algemeenheid kan de vraag worden gesteld of het wenselijk is een nieuw, ten opzichte van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en Algemene Wet inzake Rijksbelastingen (AWR) beperkter, belanghebbendebegrip te introduceren, nu de WOZ-waarde juist voor steeds meer doelen gebruikt wordt. Niet-belanghebbenden op grond van de Wet WOZ kunnen wel belanghebbenden in de zin van de AWR en/of de Awb zijn. In die gevallen kunnen zij wel opkomen tegen beslissingen die voortvloeien uit de WOZ-waarde (bijvoorbeeld de aanslag erfbelasting of aan de WOZ-waarde gekoppelde lokale heffingen) maar kennelijk niet tegen de WOZ-waarde zelf. Dit lijkt onevenwichtig en kan mogelijk een inbreuk op de rechtsbescherming van deze belanghebbenden opleveren. De keuze leidt er, in samenhang met de afschaffing van artikel 28 van de Wet WOZ, tevens toe dat een wijziging optreedt in de positie van erfgenamen, in ieder geval wanneer de erflater niet in de eerste tien weken van een jaar overlijdt. Thans kan een erfgenaam op grond van artikel 28 een nieuwe beschikking aanvragen (Hoge Raad 11 april 2014, ECLI:NL:HR:2014:835). Die mogelijkheid verdwijnt. Dat is mogelijk een inbreuk op de rechtsbescherming, die in strijd zou kunnen zijn met artikel 1 van het Eerste Protocol van het EVRM (zie Hoge Raad 22 oktober 2010, ECLI:NL:HR:2010:BL1943, inzake de Fierensmarge). Uit het Wetsvoorstel blijkt niet welke afweging op dit punt is gemaakt.

Indien een persoon meent dat hij belanghebbende is, hoewel hij geen beschikking heeft gekregen van de gemeenteambtenaar, heeft hij tien weken na het begin van het kalenderjaar om de gemeenteambtenaar te verzoeken hem alsnog een beschikking toe te zenden³. De gebruikelijke termijn waarbinnen de heffingsambtenaar de WOZ-beschikking bekend dient te maken is acht weken. Dat betekent dat de termijn voor het vragen van een eigen beschikking zeer kort kan zijn, te weten twee weken. De Raad geeft u in overweging de termijn van tien weken te verlengen.

Het is de verantwoordelijkheid van de heffingsambtenaar alle belanghebbenden een beschikking toe te zenden. Het is de vraag of met deze regeling feitelijk gezien die

² De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 van de Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklast van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechters zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

³ Zie het voorgestelde artikel 24, vierde lid.

verantwoordelijkheid niet wordt verschoven naar de (potentieel) belanghebbende. Wat gebeurt er als deze niet binnen de termijn van tien weken om een beschikking heeft gevraagd, maar daar materieel wel recht op had en de heffingsambtenaar eigenlijk in gebreke is? De rechtsbescherming van belanghebbenden kan hier aangetast te worden. Tot slot wijst de Raad er op deze regeling ertoe kan leiden dat belanghebbenden voor het eind van de termijn van acht weken alvast om een beschikking vragen.

De Raad verzoekt u in de Wettekst en/of de Memorie van Toelichting aandacht te besteden aan de voornoemde punten.

Overige opmerkingen

- De tekst van artikel 24 lijkt innerlijk tegenstrijdig. In het derde lid wordt gesproken over “de” beschikking die gelijktijdig wordt toegezonden aan de belanghebbenden, maar in het zesde lid wordt gesproken over “beschikkingen”. De Raad adviseert duidelijk te maken of sprake is van één beschikking (gekoppeld aan het object) die aan verschillende belanghebbenden wordt toegezonden of van verschillende beschikkingen (te weten elke belanghebbende een eigen beschikking). Dit kan om verschillende redenen van belang zijn. Een daarvan is hoe om te gaan met de vraag wat de gevolgen zijn als de heffingsambtenaar een verzoek als bedoeld in artikel 24, vierde lid afwijst. In het Wetsvoorstel is geen aandacht aan die vraag besteed. Indien het de bedoeling is dat de rechtspraak op die vraag een antwoord formuleert, dan is het te meer van belang helderheid te hebben over de vraag of sprake is van één of meer beschikkingen.
- Er ligt een praktisch obstakel in de uitvoering bij grote objecten met veel gebruikers (denk aan bedrijfsverzamelgebouwen, Schiphol, flats van een woningbouwvereniging). Kennelijk is het de bedoeling dat elke gebruiker een eigen beschikking c.q. eigen afschrift van de beschikking ontvangt. Dat kan, wanneer sprake is van grote groepen gebruikers, tot moeilijk te stroomlijnen procedures leiden.
- Er wordt vanuit gegaan dat ook rechtspersonen die gebruiker van een pand zijn belanghebbende kunnen zijn. Bij de redactie van artikel 24, derde lid, onderdeel b, lijkt dit uit het oog te zijn verloren nu het criterium van meerderjarigheid op rechtspersonen niet toegepast kan worden.
- Bij het horen in bezwaar en beroep kunnen complicaties optreden. In het Wetsvoorstel is voorbijgegaan aan het feit dat de AWR hierover een van de Awb afwijkende bepaling kent (artikel 25 AWR). Als er verschillende belanghebbenden zijn en slechts één of enkelen van hen te kennen hebben gegeven dat zij gehoord wensen te worden, kan er waarschijnlijk - ondanks het ontbreken van een verzoek - niet aan ontkomen worden alle belanghebbenden uit te nodigen. Dit kan onder omstandigheden echter wel op gespannen voet komen te staan met het uitgangspunt van geheimhouding zoals dat bestaat in fiscale zaken.

De Raad verzoekt u in de Wettekst en/of de Memorie van Toelichting aandacht te besteden aan de voornoemde punten.

Werklast

De Raad verwacht bij invoering van deze wet geen structurele gevolgen voor het aantal zaken. Wel lijkt het aannemelijk dat de zaakzwaarte toeneemt omdat, ten opzichte van

de huidige situatie, meer partijen zich kunnen melden als belanghebbende. De invloed hiervan op de werklast is lastig te kwantificeren, maar worden vooralsnog als niet substantieel ingeschat. De Raad houdt zich het recht voor om, indien nodig, later op de werklasteffecten terug te komen.

De Raad stelt zich vooralsnog op het standpunt dat de gevolgen voor de werklast niet substantieel zijn.

Conclusie

De Raad voor de rechtspraak onderkent het belang van het Wetsvoorstel. Het Wetsvoorstel stuit in zijn huidige vorm echter op een aantal bezwaren. De Raad vraagt u daarom om het Wetsvoorstel op de in dit advies genoemde onderdelen te verduidelijken dan wel aan te passen.

Tot slot

Indien na het uitbrengen van dit advies het Wetsvoorstel op belangrijke onderdelen wordt gewijzigd of indien uit nadere uitvoeringsregelgeving belangrijke werklastgevolgen voortvloeien, dan wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren. Met het oog op de voorbereiding van de gerechten op de invoering van het Wetsvoorstel, stelt de Raad er prijs op als hij geïnformeerd wordt over de indiening van het Wetsvoorstel bij de Tweede en de Eerste Kamer en de plaatsing van de definitieve wetstekst in het Staatsblad. Ook eventuele nadere regelgeving volgend op dit Wetsvoorstel met gevolgen voor de rechtspleging valt binnen het adviesrecht van de Raad. Voor zover van toepassing, ontvangt de Raad graag een adviesaanvraag voor deze nadere regelgeving.

Hoogachtend, mr. F.C. Bakker, Voorzitter Raad voor de rechtspraak